UNIVERSITETET I BERGEN
Det medisinsk-odontologiske fakultet

Styresak: 17/15

Sak nr.: 2014/12485

Møte: 25.03.2015

Forskerutdanningsmelding 2014

Dokumenter i saken
1. Forskerutdanningsmelding for Det medisinsk-odontologiske fakultet 2014 (vedlegg).
2. Fakultetets brev datert 12.12.2014 (vedlegg).
3. Instituttenes innspill til Forskerutdanningsmelding 2014 (vedlegg).

Bakgrunn
Forskerutdanningsmeldingen 2014 skal inneholde rapportering av aktivitet for 2014 og prioritering av aktivitet og tiltak for 2015. Fakultetsmeldingene skal samlet ikke overskride 6 sider.

For forskerutdanning ber UiB om tilbakemelding på:

- Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015
- Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
- Gjennomstrømning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne.
- Underkjenning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å holde antallet nede (hvor mange 1. gangs underkjenninger, hvor mange 2. gangsunderkjenninger).
- Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
- Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
- Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.

Forslag til **Forskerutdanningsmelding 2014 - Det medisinsk-odontologiske fakultet** er vedlagt. Denne ble behandlet i møte i Programutvalg for forskerutdanning 02.03.15 (sak 11/15) og lagt fram for utvidet forskningsledelse 9.3.2015..

Forslag til vedtak:
Fakultetsstyret godkjenner Forskerutdanningsmelding 2014 - Det medisinsk-odontologiske fakultet.

Inger Hjeldnes Senneseth
fung. fakultetsdirektør

Solveig Lund Witsø
Førstekonsulent

12. mars 2015 /SOWI

Vedlegg:

1. Forskerutdanningsmelding for Det medisinsk-odontologiske fakultet 2014
2. Fakultetets brev datert 12.12.2014
3. Instituttenes innspill til Forskerutdanningsmelding 2014

FORSKERUTDANNINGSMELDINGEN 2014

I 2014 hadde Det medisinsk-odontologiske fakultet i overkant av 500 aktive doktorgradskandidater og 96 forskerlinjestudenter ved utgangen av året. 75 kandidater disputerte i 2014 som er en nedgang i forhold til rekordåret 2013 (115 kandidater). 109 kandidater ble tatt opp til doktogradsprogrammet ved fakultetet; en økning på 21 kandidater i forhold til 2013.
Forskerutdanningen er en viktig del av fakultetets samlede forskningsaktivitet. Det er derfor svært viktig å kvalitetssikre forskerutdanningen i alle ledd for å sikre god gjennomstrømning av ph.d- kandidater og høy kvalitet på forskningen.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015

I 2013 ble det satt i gang to større prosjekter:

- Gjennomgang av kursporteføljen for forskerutdanning på ph.d.-nivå, for å sikre et bredt tilbud og god kvalitet på ph.d.-emner. Sluttrapporten fra arbeidsgruppen ble ferdigstilt i august 2014.
- Utarbeidelse av et kompetansehevingsprogram for veiledere. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe som har arbeidet med å utvikle et nettbasert kurs for veiledere. Dette kurset vil starte opp i løpet av 2015.

Arbeidet med å styrke Forskerlinjen ble videreført i 2014. Forskerlinjen hadde ved utgangen av 2014 96 aktive studenter. Ved utgangen av 2014 har totalt 81 studenter fullført forskerlinjen. Det ble i 2014 bestemt at det skal gjennomføres en nasjonal evaluering av forskerlinjeordningen. Arbeidet ble satt i gang våren 2014, og resultater fra første del av spørreundersøkelsen er under bearbeidelse.

Instituttene rapporterer at de har nådd de fleste av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013. I løpet av 2014 er det opprettet flere nye ph.d-emner og forskerskoler ved fakultet. Enkelte institutt melder om økt rekruttering til doktorgradsutdanningen. Det rapporteres også om økt fokus på stipendiater med pliktarbeid, og at oversikten over pliktarbeidfordelingen er bedret.

Fakultetet har utarbeidet egen handlingsplan for forskerutdanning for perioden 2014 - 2016. Blant de prioriterte tiltakene er innføring av obligatorisk veilederopplæring og utvidelse av bolk om karriereplanlegging i grunnkurset (MEDMET1). På instituttnivå prioriteres bl.a. karriereplanlegging, internasjonalisering, ph.d-seminarer og videreutvikling av tilbudet til forskerlinjestudenter.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – vurdering

I løpet av 2014 er nye forskerskoler og ni nye ph.d.-emner opprettet. Fem av emnene er tilknyttet et av fakultetets nye Senter for fremragende forskning (SFF): Centre for Cancer Biomarkers (CCBIO). Det andre SFF, Centre for Intervention Science in Maternal and Child Health (CISMAC), har hatt et stort faglig seminar i 2014.

Det ble i løpet av 2014 opprettet tre nye forskerskoler: Centre for International Health Research School, Bergen Biomedisinske forskerskole og CCBIO Research School of Cancer Studies. Det planlegges også en forskerskole i odontologi. Flere av forskerskolene har etablert samarbeid på tvers av institutt, fakultet, helseforetak og andre utdanningsinstitusjoner, både nasjonalt og internasjonalt. Det forventes at alle forskerskoler ved fakultetet bidrar til opprettelse av forskerkurs.

Instituttene rapporterer om godt samsvar mellom forskningssatsningene og forskerutdanningen og har som målsetting at alle seksjoner ved instituttet skal ha stor og pågående ph.d.-aktivitet.

Gjennomstrømning - vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Gjennomføringsgraden i forskerutdanningen er høy, og netto gjennomføringstid er generelt sett lav. Noen institutter rapporterer om enkelte ph.d.-kandidater som ikke fullfører på normert tid og som må søke om forlengelse, og spesielt gjelder dette kandidater med eksperimentelle og translasjonelle prosjekter. Det er satt i gang tiltak for å øke gjennomføringen ved å følge opp kandidater som har forsinket progresjon. Midtveisevalueringen, framdriftsrapporten og styrket veilederopplæring er viktige tiltak for å bedre gjennomstrømningen og sikre kandidatene så god oppfølging som mulig. Det arbeides videre kontinuerlig med at opptaksprosessen i doktorgradsprogrammet skal bli så smidig og effektiv som mulig. Tidlig innmelding er med på å sikre motivasjon og mulighet for kursdeltagelse, samt tilfredsstillende arbeidsordninger for eksternfinansierte doktorgradskandidater i forhold til arbeidsgiver.

Underkjenning - vurdering og behov for tiltak

I 2014 var det tre underkjenninger, som er en nedgang sammenlignet med sju underkjenninger i 2013. Samtidig er antall innleverte avhandlinger lavere i 2013 enn i 2014, slik at det er ingen reell prosentvis nedgang. Totalt sett er antallet underkjenninger lavt med tanke på antall avhandlinger ved fakultetet. Framdriftsrapportering, midtveisevaluering og veilederopplæring anses som viktige tiltak for å heve kvaliteten av doktorgradsarbeidene. Tiltak som vurderes for å unngå underkjenninger i fremtiden er blant annet fokus på akademisk skriving, spesielt av sammendraget til avhandlingen. Det er også prioritert å sikre god oppfølging av kandidater, slik at avhandlinger som underkjennes kan leveres på nytt.

Veilederopplæring - vurdering av situasjon, effekter og behov

Høsten 2013 ble det nedsatt en arbeidsgruppe med mål om å forbedre veilederopplæringen ved fakultetet, og dette arbeidet ble videreført i 2014. Opplæringen skal både ivareta veiledernes behov for å kjenne regler og retningslinjer knyttet til forskerutdanningen og være en arena for faglig påfyll når det gjelder veiledning. Arbeidsgruppen har utarbeidet et to-trinns kursopplegg for veiledere, bestående av nettbasert kurs og veilederseminar. Det planlegges en pilot for det nettbasert kurset våren 2015, og at kurset blir gjennomført i løpet av 2015. Det er et mål at alle nye veiledere skal fullføre kurset før de blir formelt oppnevnt som veiledere. Instituttene rapporterer at det er behov for å styrke veilederopplæringen.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

I handlingsplan for forskerutdanning (2014-2016) er en av målsettingene at fakultetet skal være synlig og delta i internasjonale fora for forskerutdanning. Ledelsen ved forskerutdanningen er aktive i ORPHEUS, en internasjonal organisasjon for ph.d-utdanning i biomedisin og helsevitenskap.

Fra fakultetet er det et ønske at flere kandidater får muligheten til å ta et forskningsopphold i utlandet, og at utenlandske kandidater tilknyttet andre universitet skal ha mulighet til å ha forskningsopphold ved fakultetet.

Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.

Vet ett av instituttene har man satt i gang en gjennomgang av de siste ti års doktorgradsavhandlinger for å undersøke hvor mange manuskripter/artikler fra avhandlingene som ikke er publisert. Dette vil blir fulgt opp i 2015.

UNIVERSITETET I BERGEN
Det medisinsk-odontologiske fakultet

Klinisk institutt 1
Institutt for klinisk odontologi
Institutt for global helse og samfunnsmedisin
Klinisk institutt 2
Institutt for biomedisin
Programutvalgene ved MOF

Referanse	Dato
2014/174-EIDA	07.01.2014

Utdanningsmelding, forskningsmelding og forskerutdanningsmelding 2013 - Det medisinsk-odontologiske fakultet

Utdanningsmeldingen, forskningsmeldingen og forskerutdanningsmeldingen skal innenfor sine respektive felt inneholde rapportering av aktivitet for 2013 og prioritering av aktivitet for 2014. Universitetsledelsen har signalisert ønske om at meldingene skal få et mer hensiktsmessig format, som både sikrer effektiv rapportering og tydelig får frem satsinger og resultat. Punktene som ønskes rapportert på er redusert, og tilgjengelig i sak 2013/13748, journalpost 1 (vedlegg 3).

Fakultetsmeldingene skal ha et omfang på ca. 6 sider. Vi ber derfor at innspill fra instituttene og programutvalgene heller ikke overskrider 6 sider. Frist for innspillene settes til **fredag 28. februar.**

1. Utdanningsmeldingen

Innspill til utdanningsmeldingen fra instituttene
Vi ber instituttene rapportere kort for 2013 (jfr. utdanningsmeldingen 2012), samt komme med innspill til planer og utfordringer for kommende år, med vekt på følgende punkt:

- Studiekvalitets- eller læringsmiljøtiltak som har hatt særlig oppmerksomhet i 2013.
- Utfordringer i studiekvalitets- eller læringsmiljøarbeidet i 2013
- Aktivitet i etter- og videreutdanning. Status i 2013 og planer for 2014.
- Eventuelle planer for oppretting/nedlegginger av studieprogram og fordeling av studieplasser for 2014 (dersom relevant).
- Prioriterte områder innen utdanningsfeltet i 2014.

Det medisinsk-odontologiske fakultet
Telefon 55582086
Telefaks 55589682
post@mofa.uib.no

Postadresse
Postboks 7804
5020 Bergen

Besøksadresse
Haukelandsveien 28
Bergen

Saksbehandler
Eirik Dalheim
55586429

Innspill til utdanningsmeldingen fra programutvalgene
For programutvalgene skal innspillene inkluderes i den årlige rapporten til studieledelsen, jfr. mandatet for programutvalgene ved MOF. I tillegg til å rapportere om *utvalgets arbeid, hvordan de enkelte studieprogrammene har vært gjennomført i 2013, samt planer for 2014,* blir følgende punkter særlig aktuelle i forbindelse med utdanningsmeldingen:

- Studiekvalitets- eller læringsmiljøtiltak som har hatt særlig oppmerksomhet i 2013.
- Hvilke programevalueringer som er gjort i 2013 og planer for 2014.
- Prioriterte områder innen utdanningsfeltet i 2014.

2. Forskerutdanningsmeldingen
Fakultetet ønsker instituttenes bidrag på alle punkter i årets melding. Vi ber derfor instituttene og Programutvalg for forskerutdanning om å rapportere for 2013 på alle punkter i malen:

- Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – vurdering
- Gjennomstrømning - vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne
- Underkjenning - vurdering og behov for tiltak
- Veilederopplæring - vurdering av situasjon, effekter og behov
- Kvalitetssikring av forskerutdanning -- vurdering av situasjon og behov

3. Forskningsmeldingen
Fakultetet ønsker instituttenes bidrag på alle punkter i årets melding. Vi ber derfor instituttene om å rapportere for 2013 på alle punkter i malen:

- Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2012 og planer og prioriteringer for 2014.
- Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt
- Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging
- Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte)
- Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II
- Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon2020 og annen eksternfinansiert virksomhet
- Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

Vennlig hilsen

Nina Langeland
dekan

Astrid Johanne Bårdgard
fakultetsdirektør

Vedlegg
1 Mal for meldinger 2013
2 Innspill til rapport 2013 og planer 2014

FORSKERUTDANNINGSMELDING 2014 FOR KLINISK INSTITUTT 2 (K2)

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015

K2 har 140-145 aktive stipendiater. I forskerutdanningsmeldingen for 2013 ble det fremhevet at instituttet i 2014 ønsket å ha en mer aktiv dialog med stipendiatene og veilederne gjennom forskjellige samlinger. Man ønsket også å¨ få oversikt over stipendiatenes pliktarbeidfordeling Økt promotering av forskerskolene, opprettelse av forskerkurs, samt økt fokus på karriereplanlegging og mobilitet av stipendiater var også prioriteringer som ble omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013.

I løpet av 2014 har instituttet jobbet aktivt for å følge opp disse prioriteringene. Det har riktignok ikke blitt implementert samlinger med det spesifikke formålet å styrke dialogen med stipendiatene og veilederne, men dette kompenseres med regelmessige seminarer i forskerskolene og separate samlinger for postdocgruppen og at forskerutdanningskonsulent kan kontaktes i forbindelse med spørsmål kandidat/veileder har knyttet til forskerutdanningsløpet. Terskelen for at kandidat/veileder nå tar kontakt er lavere enn før, og dette mener vi har bidratt til en kvalitetsøkning av forskerutdanningen.

Videre har det blitt implementert endringer i rutinene for administrasjon av pliktarbeid slik at instituttet har bedre oversikt~~kontroll~~ og oversikt over pliktarbeidfordelingen. Nye UiB-finansierte stipendiater blir, sammen med hovedveileder, tidlig i Ph.d.-perioden kalt inn til et kort møte med forskerutdanningskonsulent for at en plan for pliktarbeid skal utarbeides. Instituttet forsøker etter beste evne å finne pliktarbeid som er i tråd med kandidat og veileders ønsker. Nye kandidater vil nå også ha et eget skjema som de bruker til å logge/planlegge pliktarbeid, og dette sendes inn til forskerutdanningskonsulent en gang per semester. K2 ledelsen vil da kunne vurdere hvem som har kapasitet til å gjøre arbeid instituttet har behov for. (Implementeringen av denne rutinen har blitt godt mottatt av både kandidater og veiledere ved instituttet.)

I forbindelse med promotering av forskerskolene så har instituttet hatt stor suksess med seminarrekken «Perspectives in translational medicine» og et årlig Posterpresentasjon arrangement som begge arrangeres av Forskerskolen i klinisk medisin. Nye stipendiater ved instituttet blir også opplyst om forskerskolene tilknyttet instituttet (Forskerskolen i klinisk medisin og Bergen Research School in Inflammation) i forbindelse med opptak. Denne praksisen vil fortsette i 2015 for at promotering av forskerskolene skal videreføres.

Når det gjelder opprettelse av forskerkurs så er kurset NORHEART901 nytt i 2014. Dette kurset er knyttet til den Nasjonale Ph.d. skolen i hjerteforskning. Faglig ansvarlig er Professor Eva Gerdts. I tillegg har det blitt opprettet Masterkurs i Flødescytometri som også kan benyttes av PhD kandidater.

Implementering av initiativer for karriereplanlegging for stipendiatene har ikke blitt iverksatt, men her hviler mye av ansvaret også på veileder. Dette vil forbli en prioritering i 2015.

I 2015 vil K 2 fortsette å prioritere karriereplanlegging og mobilitet/internasjonalisering for stipendiatene. Det vil også fortsatt være et mål at nye forskerkurs som er relevante for våre stipendiater skal opprettes. (Informasjon om forskjellige arrangement, både faglige og sosiale, må ut til stipendiatene. I tillegg er det ønskelig at stipendiater, både UiB-finansierte og

eksternt finansierte, engasjerer seg som representanter i råd, utvalg og forskerskoler for slik å føle en tilhørighet til instituttet.)

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet
Vi viser til fakultetets strategidokument og søker å ivareta kvalitet i hele bredden av forskerutdanningen.

Gjennomstrømning – vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Et stort antall stipendiater ved K 2 makter ikke å fullføre doktorgraden på normert tid. Det anslås at ca 30-40 prosent av stipendiatene søker om minst én forlengelse utover normert tid[1]. I mange tilfeller er dette kun snakk om et par ekstra måneder for at kandidaten skal fullføre rammen i avhandlingen, men i noen tilfeller skyldes det for eksempel at kandidaten har tiltrådt i et annet arbeidsforhold og kun bruker "fritiden" til å jobbe med avhandlingen. Som det ble påpekt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 anslås tiden for forskerutdanning (36 måneder) til å være i knappeste laget for å oppnå høy kvalitet på eksperimentelle og translasjonelle prosjekter. Det oppfattes fremdeles av flere seniorforskere ved instituttet at den reelle tiden for forskning (2.5 år) er altfor kort.

I forskerutdanningsmeldingen for 2013 ble det foreslått tiltak for å bedre gjennomstrømmingen av kandidatene. Tiltakene som ble nevnt var:

- Oppfordre forskningsgruppelederne til å ha medarbeidersamtale med stipendiater.
- Regelmessige fremdriftsrapportering for de kandidater som går mer enn 6 måneder over tiden.

Disse punktene har ikke blitt fulgt opp tilfredsstillende i 2014. Det er derfor som mål at det blir et større fokus på å implementere disse punktene i 2015.

Underkjenning – vurdering og behov for tiltak

Det har ikke vært underkjenning av avhandlinger i 2014 ved K2. K2 har som mål at veilederne må være informert om gjeldende retningslinjer innenfor etisk godkjenning slik at man ikke risikere at en avhandling blir underkjent av tekniske årsaker.

Veilederopplæring – vurdering av situasjon, effekter og behov

Fremdriftsrapportene for 2014 viser at stipendiatene nesten uten unntak er fornøyde med sine veiledere. De få tilfellene hvor en kandidat har uttrykt misnøye med veilederforholdet vil følges opp basert på informasjonen i fremdriftsrapportene. Det store antallet fornøyde kandidater tyder imidlertid på at veilederne ved instituttet er klar over det ansvaret det å være veileder medfører, og at de gjør jobben slik en kan forvente av dem. Det anses ikke som at det er nødvendig å iverksette noen tiltak på dette punktet pr dags dago, men informasjon om relevante veilederkurs og seminarer promoteres jevnlig gjennom vårt nyhetsbrev.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak

[1] Vi ser her bort i fra stipendiater som får forlengelser i henhold til lovbestemte permisjoner som svangerskapspermisjon, lengre sykefravær, etc.

Det er et sterkt ønske fra ledelsen ved instituttet at stipendiater får mulighet til å ta et forskningsopphold i utlandet. Dette anses som svært nyttig og lærerikt for kandidatene, i tillegg til at det bidrar til å styrke de internasjonale nettverkene til instituttet. Dette har imidlertid vært vanskelig å implementere i praksis, i stor grad grunnet økonomiske utfordringer. Det kan likevel nevnes at instituttet har sendt kandidater til Karolinska Instituttet i Stockholm, University of Auckland på New Zealand, og for tiden er også to av våre stipendiater på forskningsopphold ved Harvard Medical School i Boston. Instituttet vil fortsette å sette fokus på nytten av internasjonalisering i 2015. Det er ønskelig at flere kandidater får muligheten til å ta et forskningsopphold i utlandet, og vi ønsker også at utenlandske kandidater tilknyttet andre universitet skal ha mulighet til å ha forskningsopphold hos oss. Fremdeles er det slik at stipendiater ved MOFA har færre forskningsopphold i utlandet enn stipendiater under andre fakultet, og det er et mål at denne ulikheten skal utjevnes.

- Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015

Institutt for klinisk odontologi har fulgt opp arbeidet med PhD seminarer for egne kandidater i 2014, og ett satsningsområde har vært akademisk skriving. Instituttet vil fortsatt satse på PhD seminarene i 2015, og i år vil fokus blant annet settes på statistikk og forskningsetikk. Arbeidet med det nasjonale seminaret for PhD kandidater («Geiloseminaret») vil bli videreført i 2015.

Instituttet har gjennom 2014 hatt ett fokus på kandidater med pliktarbeid, og dette arbeidet vil bli videreført i 2015. Ett av instituttets kvalitetstiltak er egne kandidatsamtaler med alle PHD kandidater som gjennomføres hvert år i januar måned. Instituttet mener at disse samtalene er ett viktig instrument i arbeidet med å ha fokus på kandidatenes vitenskapelige arbeid og gjennomføringsevnen til den enkelte kandidat.

- Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Instituttet vil i forbindelse med strategiarbeidet vurdere om instituttet skal lage en egen forskerskole i odontologi.

- *Gjennomstrømning* - beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne

Gjennomstrømmingen og gjennomføringen i forskerutdanningen ved instituttet har vært god i 2014. Instituttet har kandidater som er flinke til å gjennomføre sin PhD periode til normert tid. Instituttet beskrev i meldingen for 2013 at instituttet regnet med et lavere antall disputaser i 2014, blant annet fordi noen kandidater er blitt forsinket grunnet flytting til nytt bygg i 2012 og at laboratoriet ikke kunne ha oppstart som forventet grunnet byggetekniske forhold. Instituttet regner med at det i 2015 vil bli gjennomført et høyt antall disputaser.

- *Underkjenning* -– beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å holde antallet nede (hvor mange 1. gangs underkjenninger, hvor mange 2. gangsunderkjenninger)

Institutt for klinisk odontologi har ikke hatt noen underkjente avhandlinger i 2014, og heller ingen 2.gangsunderskjenning. Instituttet vil fortsatt gjennom PhD seminarene sette fokus på temaet underkjenning, og vil gjøre kandidatene oppmerksom på å følge de veiledende retningslinjene for skriving av sammendraget til avhandlingen.

- *Veilederopplæring* – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Instituttet anbefaler den vitenskapelige staben til instituttet å delta på Det medisinsk-odontologiske fakultet sin veilederdag, men i 2014 ble denne dagen ikke arrangert. Instituttet er opptatt av å gi veilederne påfyll og kompetanse innenfor veiledning. Instituttet gjennomfører hvert år kompetanseheving gjennom IKO dagene som arrangeres i juni og desember måned. Instituttet vurderte å lage egen veilederdag i 2014, men dette avventes da fakultetet arbeider med en veilederopplæring.

- *Internasjonalisering* – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Instituttet for klinisk odontologi har en gruppe PhD kandidater av ulike nasjonaliteter, mange av dem er kvotekandidater. Kvotekandidatene reiser ofte tilbake til eget hjemland for datainnsamling. Andre kandidater benytter seg i noen grad av fakultetets mulighet til å søke om utenlandsstipend, og gjennom Meltzer. Instituttet vil sette fokus på internasjonalisering og internasjonalt forskningssamarbeid også for PhD kandidater i 2015.

- Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.

Forskerutdanningsmelding 2014 fra Klinisk institutt (K1)

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved K1 – vurdering

K1 har økt rekruttering til og gjennomføring av ph.d-arbeider som et av sine fire hovedmål for forskning**.** I 2014 hadde vi omkring 130 ph.d.-kandidater innmeldt i doktorgradsprogrammet. Av disse ble 29 oppmeldt i 2014. Vi hadde 22 disputaser. Siden instituttet ble opprettet 1.1.2013 er det bare ett år som vi kan sammenligne resultatene med. Vi har økt antall nye oppmeldt kandidater fra 25 til 29 og økt antall disputaser K1 var medvirkende i fra fem til tjue. Vi er fornøyde med antall avlagte doktorgrader ved K1 i 2014 selv om dette har gått ned med 14 fra året før. Dette ser vi som en naturlig svingning fra år til år. Vi antar at med de forventede disputaser i år, vil det totale nummer av avlagt disputaser stige fra 22 til 30.

K1 har en klar målsetting om at alle seksjoner ved instituttet skal ha stor og pågående ph.d.-aktivitet. Vi mener at det i våre miljøer er av stor betydning å stimulere unge forskerrekrutter fra ulike fagbakgrunner kontinuerlig til vitenskapelig tenkning og analytisk arbeid. Videre mener vi at alle kliniske avdelinger ved et universitetssykehus bør ha som målsetting at alle overleger skal ha en ph.d.-grad og at de fleste fast ansatte leger i utdanningsstillinger bør ha en ph.d.-grad, eller bør være i gang med et ph.d.-prosjekt. Utfordringen er at det er en vesentlig forskjell mellom seksjonene når det gjelder måloppnåelse. Ved noen seksjoner er dette i samsvar med gjeldende politikk, ved andre ikke. K1 vil derfor samarbeide tett med de kliniske miljøene både i og utenfor helseforetakene som er tilknyttet vårt institutt, for å oppnå tilfredsstillende ph.d.-innmelding og ph.d.-gjennomføring.

Et annet viktig ledd i målsettingen vår om stor og pågående ph.d.-aktivitet, er satsning på forskerlinjestudenter. Ved K1 har vi nå 25 forskerlinjestudenter. I rekruttering og oppfølging av disse studentene har vi en klar målsetting om at tidligere forskerlinjestudenter avlegger en ph.d.-grad relativt kort tid etter avsluttet profesjonsstudium. Ph.d. kandidatene og forskerlinjestudentene er bra synkronisert med K1 sin strategiske forskningssatsing.

Gjennomstrømning - vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Som i fjorårets rapport anser K1 det som svært viktig med en effektiv og smidig innmeldingsprosess i ph.d.-programmet. Vi mener at tidlig innmelding er med på å sikre motivasjon, mulighet for kursdeltagelse, samt tilfredsstillende arbeidsordninger i forhold til hovedarbeidsgiver. Instituttet arbeider aktivt for innmelding også før tilstrekkelig finansiering og frikjøp er på plass. Vi har fortsatt et ønske om å påvirke fakultetets nåværende praksis på dette området.

Et annet viktig tiltak for gjennomstrømmingsprosessen er arbeidet med å gjøre veiledersammensetningen for hver enkelt kandidat optimal. Vi anbefaler at kandidater

har veiledere fra komplementære miljøer og ulike disipliner, med komplementer kompetanse, og gjerne på noe ulikt karrieremessig nivå. Dette er i tråd med en av K1 sine 4 hovedsatsinger innen interdisiplinær forskning, se under.

Underkjenning - vurdering og behov for tiltak

K1 anser underkjenninger av innleverte ph.d.-arbeid som svært uheldig. K1 hadde ingen underkjenninger i 2014. I etterkant av eventuell underkjenninger, skal instituttet arbeide aktivt sammen med veileder for å sikre og styrke veiledningen, samt vurdere andre nødvendige tiltak.

Veilederopplæring - vurdering av situasjon, effekter og behov

K1 mener at det er viktig at veiledere er oppdatert på gjeldende regelverk og krav for ph.d.-utdanningen. I tråd med dette arrangerer MOF et seminar for Forskningsveiledning for ph.d. –veiledere i februar Vi anbefaler alle veiledere ved instituttet å delta på veilederkurs i regi av fakultetet. Vi ser behov for å styrke veilederopplæringen, og imøteser at fakultetet jobber med videreutvikling av denne. Fra framdriftsrapporteringen 2014 (2013) ser vi at 21 (en del) veiledere har unnlatt å rapportere ved K1 i år. Vi vil derfor jobbe aktivt med å nå ut til dem det gjelder, be om en begrunnelse for manglende rapportering, samt understreke viktigheten av at de rapporterer i 2015. Vi mener også at det er viktig at postdoktorer i miljøene gis mulighet til å veilede ph.d-kandidater.

Kvalitetssikring av forskerutdanning - vurdering av situasjon og behov

God kvalitetssikring av forskerutdanningen sikres primært gjennom semesterregistrering, framdriftsrapportering og midtveisevaluering for alle ph.d.-kandidatene. Dette krever oppfølging fra både forskningsmiljøer, veiledere, kandidater og ikke minst forskerutdanningsadministrasjon ved instituttet.

I etterkant av den årlige fremdriftsrapporteringen blir rapportene gjennomgått av forsknings- og forskerutdanningskonsulent ved instituttet. Kandidater og veiledere som har svak progresjon, ønsker dialog med instituttet, eller som unnlater å rapportere følges særlig opp. Institutt- og forskningsledelse kobles inn ved behov. En egen samlerapport sendes til Programutvalg for forskning.

Når det gjelder midtveisevalueringer startet K1 høsten 2013 opp med både å planlegge og arrangere midtveisevalueringer i fellesskap med Klinisk institutt 2. Dette har vært meget vellykket og vi fortsetter dette samarbeidet i 2015.

FORSKERUTDANNINGSMELDING 2014

I 2014 ble det avlagt 16 doktorgrader ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin (IGS). Fire av doktorgradene var fra Senter for internasjonal helse (SIH), og en av disse var en dr. philos-grad. Instituttet hadde ved utgangen av 2014 rundt 140 ph.d.-kandidater og 20 forskerlinjestudenter.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015.

Instituttet har nå to forskerskoler: Forskerskolen i samfunnsmedisinske fag og Centre for International Health Research School (CIH Research School) etter at SIH re-etablerte sin forskerskole i 2014. Denne er et samarbeid mellom senteret og Senter for fremragende forskning (SFF) – CISMAC. I tillegg til våre egne forskerskoler deltar vi i to nasjonale forskerskoler: Nasjonal forskerskole i allmennmedisin (NAFALM) og National research school in population based epidemiology (EPINOR). I løpet av 2015 vurderer vi og etter hvert å være med i en forskerskole innen bioinformatikk. Hvordan de ulike forskerskolene skal koordineres og følges opp på best mulig måte vil bli fokus i det kommende året.

Instituttet tilbyr mange emner på ph.d.-nivå. I 2015 starter det nye emnet "Applied economic evaluation in health care" (INTH914). I tillegg planlegger Forskerskolen i Internasjonal helse å utvikle flere nye ph.d.-emner i 2015. Den planlagte utviklingen i statistikktilbudet ble våren 2014 fulgt opp med en mindre endring i emnet MEDSTA2, og vil våren 2015 fortsette med en mindre endring i MEDSTAT3. Nytt emne "Kvalitative forskningsmetoder - fordjuping i analysemetoder og tradisjonar" (MEDKVFORSK2) ble vedtatt i 2014 og starter opp i 2015. Visning på nett av emnesider for phd-emner mangler kobling til timeplan slik vanlige emnesider har. Dette gir dårligere informasjon, og vi håper det blir rettet opp i 2015.

Instituttet ble oppfordret til å utvikle et valgfritt tre-studiepoengs kurs i etikk og vitenskapsteori som sammen med deler av det obligatoriske grunnkurset MEDMET1 ville kunne utgjøre de fem studiepoengene som kreves i ph.d-utdanningen innenfor dette området. Det blir viktig å avklare hva som skal inngå i det obligatoriske kurset og hva som skal inngå i det valgfrie. Det trengs også en avklaring av alternativene ph.d-studentene har for å kunne oppfylle kravet om fem studiepoeng innenfor dette området, og hvordan det vil bli vurdert om de har oppfylt dette.

Instituttet fikk i 2013 et særlig ansvar for kvoteordningen ved fakultetet. Denne ordningen ble evaluert i 2014. Det er foreløpig uklart hva som blir konsekvensen av denne evalueringen. Det tas opp kvotekandidater som normalt i 2015, dvs. at kvoteordningen forblir uendret i alle fall de neste to årene.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.

Ved IGS har vi oppstartsmøte for ph.d.-kandidatene hvert semester der de får administrativ informasjon knyttet til ph.d.-løpet, og orientering om hvilke emner som vil undervises det aktuelle semesteret. Dette har som formål at kandidatene både skal få den informasjonen de trenger og bygge tilknytting til instituttet.

Ved IGS skal alle ph.d.-kandidatene være tilknyttet en forskningsgruppe. Forskningsgruppene ved IGS har i sine strategiplaner skrevet at det skal være en prioritert oppgave å involvere og inkludere master-, forskerlinjestudentene og ph.d.-kandidatene i sine aktiviteter.

Centre for Intervention Science in Maternal and Child Health CISMAC (Senter for fremragende forskning ved SIH) ble etablert for en tiårsperiode i 2013. CISMAC er et krevende prosjekt med en overbyggende konsortie-avtale med partnere i India, Nepal, Etiopia, Uganda, Zambia og Sør-Afrika. Prosjektene i SFF-en har hatt en planleggings- og initieringsfase. Utlysninger av stipend

i CISMAC vil skje i 2015. CISMAC har videre hatt et stort faglig seminar for alle partnere i 2014, samt en «site-visit» fra Norges forskningsråd, til alles tilfredshet.

Gjennomstrømning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne.
Ved IGS er vi stort sett fornøyd med gjennomstrømmingen av ph.d-kandidater. Det vi imidlertid ser er at dersom kandidatene først blir forsinket og finansieringen tar slutt så blir forsinkelsene ofte betydelige.

Ved gjennomføring av fremdriftsrapportering i 2014 fikk en betydelig andel kandidater beskjed om å søke forlengelse (12 kandidater) pga. at de i meldingen antydet at de vil levere etter at ph.d.-perioden deres utløper. Ved å være proaktiv og be kandidatene om å søke forlengelse før perioden løper ut, håper vi at de vil gjøre opp status for seg selv og legge en plan for fullføring av avhandlingen. Et annet tiltak er å holde informasjonsmøter for alle aktive ph.d.- kandidater der viktig og oppdatert administrativ informasjon blir gitt.

Underkjenning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å holde antallet nede
IGS hadde i 2014 tre førstegangsunderkjenninger, som er det samme antallet som i 2012 og 2013. Det er viktig med faglig oppfølging underveis for å prøve å sikre progresjonen. Her er midtveisevalueringen et viktig virkemiddel for oppfølging.

Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
Instituttet ser på veilederopplæring som et godt tilbud ved UiB, og det er viktig at dette tilbudet opprettholdes. Det er viktig at særlig nye veiledere har et slikt tilbud, og det er fint at tilbudet gjelder alle veiledere. Generelt har tidligere tilbakemeldinger fra ansatte ved IGS om programmet vært gode.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
IGS har et høyt nivå av internasjonalisering med kvotestudenter, Norhed-prosjekt, CISMAC og andre internasjonale prosjekter. IGS vil være med å arrangere to internasjonale konferanser i 2015: The 9th Conference on Global Health and Vaccination Research og 7th International Congress of Pain in Dementia – Future Directions.

Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.
Instituttet skal i løpet av 2015 vedta en ny overordnet forskningsstrategi.

Forslag til vedtak:
Forskerutdanningsmeldingen vedtas slik den nå foreligger med de innspill som er kommet i – og etter rådsmøtet frå instituttrådets medlemmer.

06.02.2015 TB/JH/RTL

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for biomedisin

Det medisinsk-odontologiske fakultet

Referanse	Dato
2014/12485-AMGR	20.02.2015

Forskerutdanningsmeldingen fra Institutt for biomedisin for 2014

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og planer og prioriteringer for 2015.
Vi hadde et mål om å etablere en egen forskerskole i løpet av 2014. Det målet er nådd og Bergen Biomedisinske forskerskole er opprettet. Forskerskolen arrangerte i høst en karrieredag rettet mot stipendiater. Under selve dagen booket vi inn Karrieresenteret til å holde kurs i CV og søknadsskriving, og dette ble etterfulgt av foredrag fra tidligere uteksaminerte stipendiater ved instituttet. I tillegg opprettet vi det første emnet i forskerskolen, BMED900 Introduksjonskurs i biomedisinsk forskning, som kommer til å tilby kurs i verktøy nødvendig for å gjennomføre en doktorgrad. Dette emnet vil spenne over 3 år og dermed dekke stipendiat tiden.
Vi har også fått på plass en egen PhD koordinator som skal tilby tettere oppfølging av kandidatene fra start til slutt. Hensikten er å fange opp de som ikke har en tilfredsstillende progresjon for å kunne lage en plan for vellykket ferdigstillelse av graden.

Prioriteringer for 2015:
Vi ønsker oss flere stipendiater og vil oppfordre og bistå forskerne i søknadsprosesser.
Vi ønsker å følge opp framdriftsrapportering enda raskere. Kandidatene leverer inn innen 1.november og det går en måneds tid til vi får tilgang til rapportene. Da er vi i desember som er en travel måned, og oppfølgingen settes ikke i gang før januar. Det går fort 3 måneder før tiltak settes i gang og dette er en stor del av den totale stipendiat tiden. Sånn sett er frist 1.november noe upraktisk.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
Avsetninger av stipendiatstillinger under de to årlige utlysningene har falt betraktelig i de senere år. Dette gir naturligvis færre og færre kandidater til instituttet.

Gjennomstrømning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å forbedre denne.
I løpet av 2014 ble det gjennomført 12 disputaser ved instituttet. Dette er en nedgang fra 19 disputaser i 2013 og 19,75 disputaser i 2012. Dette kan ikke forklares med manglede gjennomføring da vi ikke har mange kandidater som har forsinket progresjon.

Institutt for biomedisin
Telefon 55586300
Telefaks 55586360
post@biomed.uib.no

Postadresse
Postboks 7804
5020 Bergen

Besøksadresse
Jonas Lies vei 91
Bergen

Saksbehandler
Amra Grudic-Feta
55586857

Forskerutdanningsseksjonen, ledet av Anne Berit Kolmannskog, satset tungt på gjennomføring i løpet av 2014 med klare tiltak. Dette har vi implementert og satt vårt preg på det. Dersom en kandidat søker etter forlengelse for andre gang vil vi nå kreve vedlagt en plan for ferdigstillelse. Denne vil bli fulgt opp dersom det blir aktuelt for kandidaten å søke om forlengelse ved en senere anledning. Vi følger opp med samtaler med veileder, kandidat og lagrer historikken.

Underkjenning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak for å holde antallet nede (hvor mange 1. gangs underkjenninger, hvor mange 2. gangsunderkjenninger).
Institutt for biomedisin hadde ingen underkjenninger i 2014.

Veilederopplæring – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
Kvaliteten på veiledning varierer en del og de fleste kunne nok trengt en oppfrisking av kunnskapene. Det kan kanskje være mer hensiktsmessig å sette av to halve dager til veilederseminar heller enn en hel. Det bør også sies at alt ikke bare står på veiledning. Et nyttig arrangement kunne vært en felles samling for både veiledere og stipendiater i september og februar. Et halvdagsseminar i campus-området er en bedre løsning. Det er viktig å informere stipendiatene om at det å være en doktorgradskandidat for mange er en begynnelse på en forskerkarriere med mindre fokus på å være student og større krav om selvstendighet, men det er viktig å fokusere på alternative karriereveier siden mange ender opp andre steder enn som fast ansatte universitetsansatte.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
Vi hadde i 2014 en mulig kandidat til co-tutelle. Dette ble slått kraftig ned på fra fakultetets side uten mye forklaring. Generelt har det vært lite informasjon å hente på fakultet om internasjonalisering, noe som ikke er forenlig med de strategiske kravene om satsing på internasjonalt samarbeid både på fakultets- og sentralt nivå. Vi er nå kjent med at Forskningsavdelingen har jobbet med nye retningslinjer om fellesgrader og disse er nesten på plass. Det er videre en ordning som EU kommer til å ha fokus på og også legge finansiering i framover.

Vi har i flere år hatt samarbeid med Shandong universitetet i Kina der kandidater har kommet til oss for å ta deler av doktorgradsutdannelsen.

Vi savner rutiner for å registrere internasjonale studenter og forskere som kommer utenfor allerede etablerte programmer. Å få et tall på dette kunne vært en fordel for fakultetet.

Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har
endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden.
Vi har satt i gang en gjennomgang av doktorgradsavhandlinger ved instituttet for å komme fram til en prosent artikler som aldri har blitt publisert de siste ti årene. Arbeidet er i prosess men en indikasjon sier at vi kommer til å ende på omkring 15 %. Dette tallet kan synes noe høyt.
Lønnsopprykk kandidatene får for å levere innen tiden er en fin motivasjonsfaktor for å sikre god progresjon. Fakultetet burde muligens vurdere noe tilsvarende for å få flere publikasjoner av høy kvalitet inn i avhandlingene.

Forskerutdanningsmeldingen er godkjent av instituttrådet ved Institutt for biomedisin den 20.02.2015.

Vennlig hilsen

Rolf Bjerkvig
Leder, PhD-utvalg

Amra Grudic-Feta
førstekonsulent